

Motion till riksdagen 2024/25:876

av **Magnus Manhammar (S)**

Förbud mot PFAS i Sverige, EU och världen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att all användning av högfluorerade ämnen (PFAS) så snart som möjligt bör förbjudas inom både Sverige och EU och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att inom relevanta internationella organ få till ett globalt förbud mot högfluorerade ämnen (PFAS) och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

PFAS-kemikalier, skapade av människan och i bruk sedan 1950-talet, har huvudsakligen utnyttjats för sina smutsavvisande, fettavvisande och vattenavvisande egenskaper. Dessa kemikalier är omkring 5 000 till antalet och grupperas ofta under beteckningen PFAS. De förekommer i diverse produkter som skor, kläder, matförpackningar och stekpannor, men även i brandskum, kosmetika, möbeltyger och elektronik.

Forskningen tydliggör att PFAS-kemikalierna utgör en omedelbar fara för både djur och människor. Djurförsök har redan bevisat att även minimala mängder PFAS kan leda till påtagliga skador på reproduktionsförmåga, cellfunktioner och hormonsystem hos djur. I vissa fall finns även misstankar om att PFAS-kemikalierna kan vara cancerogena. PFAS kan tas upp av människor via dricksvatten, livsmedel och skönhetsprodukter och ackumuleras i organ som levern, njurarna och blodet.

Vissa sjöar och vattendrag i Sverige, främst i områden med förekomst eller historia av brandövningar, lider av allvarlig PFAS-förorening. Många studier indikerar dessutom att flera PFAS-ämnen inte bryts ned i naturen utan förblir oföränderliga för alltid.

Svenska Naturskyddsföreningen förespråkar ett fullständigt förbud mot PFAS, och här har politiken en central roll att spela. Ett omedelbart förbud mot PFAS bör införas. I dag finns många gånger alternativa lösningar tillgängliga. För exempelvis ytbehandling av kläder har vax pekats ut som en PFAS-fri ersättning.

En rapport från Pesticide Action Network (PAN) visar att PFAS ofta också finns i bekämpningsmedel. Rapporten visar att antalet fynd av PFAS från bekämpningsmedel i frukt och grönt nästan har tredubblats mellan år 2011 och 2021.

Att PFAS fortfarande används tros vara ett resultat av ekonomiska motiv, men detta argument håller inte längre. Riskerna med högfluorerade ämnen är alltför omfattande och allvarliga för att ignoreras.

Mänskliga rättigheter kräver att människor inte utsätts för farliga kemikalier som hotar deras hälsa och miljön. Ett PFAS-förbud är inte bara en miljöfråga utan också en grundläggande rättvisefråga. Det handlar om att skydda våra rättigheter till en hälsosam miljö och att säkerställa att dessa rättigheter är lika tillgängliga för alla. Att agera mot användningen av PFAS är ett steg mot en mer jämlik och rättvis värld där hälsa och säkerhet inte är beroende av ekonomiska intressen. Det är dags att förbjuda PFAS för att skapa en bättre värld för oss alla.

Magnus Manhammar (S)